

Donació del fons de Pedro Urraca a l'Arxiu Nacional de Catalunya

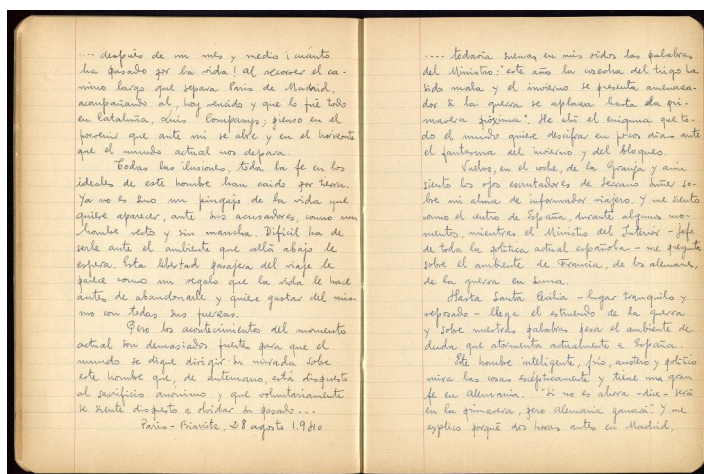
15 d'octubre de 2011

L'Arxiu Nacional de Catalunya rep el fons personal de Pedro Urraca, que conté documents valuosos sobre els darrers mesos de vida del president Companys

- Pedro Urraca (1904-1989) va ser agregat policial a l'ambaixada espanyola a París i participà en la detenció, l'interrogatori i el trasllat del president des de l'exili fins a Madrid
- El fons documental inclou la darrera fotografia feta al president abans de creuar la frontera espanyola i algunes notes redactades pel policia en el moment del seu trasllat
- És un fons important per al coneixement de la història de Catalunya, l'Estat espanyol i Europa durant un extens període del segle XX, especialment de la Guerra Civil espanyola i la repressió franquista
- Juan Luis Urraca Cornette, fill de Pedro Urraca, lliura a la Generalitat la documentació que havia estat conservada pels seus pares al domicili familiar de Madrid. La intervenció de la periodista Gemma Aguilera ha estat decisiva per tal que aquest arxiu personal s'incorpori definitivament a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

L'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) ha ingressat el fons personal de Pedro Urraca Rendueles, que conté documents valuosos sobre els darrers mesos de vida del president Lluís Companys. Pedro Urraca, agregat policial a l'ambaixada espanyola al París ocupat pels alemanys, participà en la detenció, l'interrogatori i el trasllat del president des de l'exili fins a Madrid.

El fons ha estat lliurat pel fill del productor del fons, Juan Luis Urraca Cornette, i constitueix un complement extraordinari de la documentació ja conservada a l'ANC sobre Lluís Companys.

Impressions sobre el president Lluís Companys al "Cuaderno de mis recuerdos. Comenzado en París en el año 1940." / Pedro U. Rendueles

Pedro Urraca

Pedro Urraca Rendueles va néixer a Valladolid el 1904 i va morir a Madrid el 1989. Fill de guàrdia civil, va fer estudis reglats de comerç a Sant Sebastià (1916-1917), Bilbao (1918-1921) i Madrid (1921-1922). Es va establir per un temps a l'Havana (1924) i altres destins americans abans de complir dos anys de servei militar a la marina (1925-1927) i d'ingressar a la policia el 1929. L'any següent es va casar amb Elena Cornette a París. Agent de segona categoria del cos d'investigació i vigilància del Servei de Moneda Estrangera a l'esclat de la Guerra Civil espanyola, va abandonar les seves funcions el 18 de juliol de 1936 i, després de mesos d'ocultació, va acabar obtenint refugi diplomàtic francès. Es va incorporar al bàndol franquista i va viatjar a París abans d'acabar la Guerra Civil.

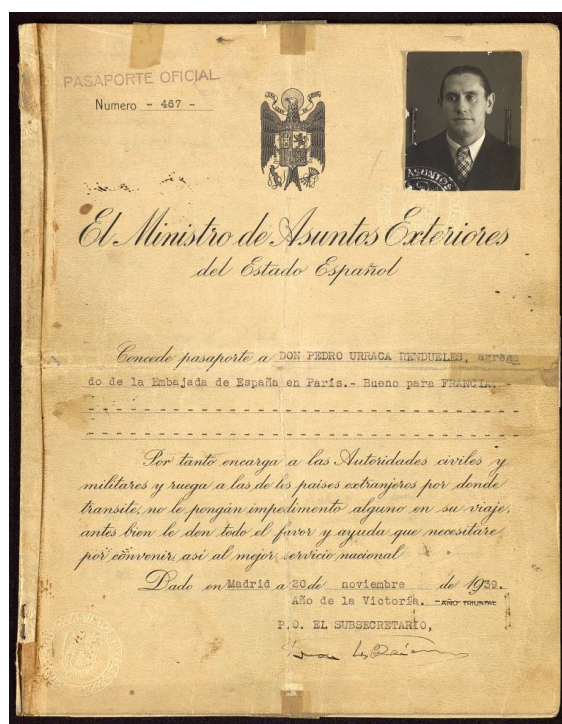
Pedro Urraca Rendueles

Com a agregat policial a l'ambaixada espanyola a París, el 13 d'agost de 1940 va ser present a l'operació de detenció del president Lluís Companys a Ar Baol, a la Bretanya, en va fer el primer interrogatori a la presó de la Santé de París i el va custodiar fins a Madrid. El 1947, Urraca va ser condemnat a mort i confiscació de béns en absència pels tribunals francesos, acollint-se a la posterior amnistia de 1953. Després d'un breu pas per Madrid, va treballar a les representacions diplomàtiques espanyoles d'Anvers i Brussel·les, des de les quals va investigar i perseguir el trànsit i l'activitat dels militants del Partit Comunista i de suposats membres d'ETA, fins a la seva jubilació definitiva com a canceller consolar el 1982.

Va rebre del franquisme les distincions de comanador de l'orde del mèrit civil i de l'orde d'Isabel la Catòlica, així com la creu del mèrit policial.

Contingut i importància del fons

El fons documental lliurat a l'ANC, d'un volum de 0,2 metres, inclou la documentació aplegada i produïda per Pedro Urraca Rendueles, principalment, com a resultat de la seva activitat personal i professional. Hi trobem documents identificatius propis i de la seva muller, Elena Cornette, relatius al seu període de servei a la diplomàcia espanyola a França i Bèlgica, així com justificants de matrícula i qualificacions de les escoles de comerç de Sant Sebastià, Bilbao i Madrid i certificats de protecció (davant les autoritats d'ocupació alemanyes) dels immobles familiars a París i Sèvres. Pel que fa a l'activitat policial, el fons integra una còpia de l'expedient com a inspector de segona classe i certificats dels serveis prestats com a agregat a l'ambaixada espanyola a París (1939-1945); destaca pel seu volum la documentació referent als darrers anys de servei al Consolat General d'Anvers: notes de seguiment i de control, correspondència, sol·licituds d'antecedents polítics i informes confidencials sobre persones i activitats contràries al règim franquista (1975-1976); així mateix, inclou la documentació relativa al cessament del servei i la justificació de la seva actuació econòmica.

Passaport oficial atorgat pel Ministeri d'Afers Exteriors a favor de Pedro Urraca Rendueles, en la seva condició d'agregat de l'Ambaixada d'Espanya a París (20.11.1939)

Pel seu valor (principalment com a quaderns de viatge) cal destacar molt especialment els catorze dietaris personals de Pedro Urraca, que abasten el

període 1922-1948 i són testimoni ric de la seva vida i activitats. Finalment, el fons aplega les comunicacions de la concessió de reconeixements per part del franquisme i alguns reculls d'informació política aplegats durant les acaballes de la seva llarga estada a Bèlgica.

El fons Pedro Urraca Rendueles constitueix un testimoni excepcional referent als últims mesos de vida del president Lluís Companys, perquè recull la darrera fotografia feta al president abans de creuar la frontera espanyola (un altre exemplar de la qual va enviar a Carme Ballester), així com algunes notes redactades pel policia en el moment del seu trasllat. En aquest sentit, constitueix un complement extraordinari de la documentació conservada a l'ANC als fons Lluís Companys, President Lluís Companys (documentació institucional), Associació Cívica d'Homenatge Nacional al President Lluís Companys i Generalitat de Catalunya (Exili), fonts fins ara fonamentals per a la memòria del president assassinat pel feixisme.

El president Companys poc abans de creuar, detingut, la frontera espanyola

El fons permet, així mateix, conèixer al detall la trajectòria personal i professional d'un dels homes clau de la xarxa policial de control dels exiliats republicans a la França sota l'ocupació alemanya i el règim de Vichy durant la Segona Guerra Mundial. També, de la seva activitat al servei del règim des del Consolat General d'Anvers, tant pel que féu a la persecució de la dissidència comunista com dels moviments de la banda armada ETA. En particular, els dietaris del fons Pedro Urraca Rendueles revelen els aspectes més rellevants de la seva personalitat i el

seu pensament, així com les seves peripècies personals durant l'etapa de formació, a l'esclat de la Guerra Civil espanyola i durant el període d'estretes relacions amb l'Alemanya nazi.

Es tracta, en definitiva, d'un fons d'importància molt notable per al coneixement de la història de Catalunya, l'Estat espanyol i Europa durant un extens període del segle XX i en particular de la Guerra Civil espanyola i la repressió duta a terme pel règim franquista des de la seva mateixa implantació fins a la dissolució definitiva.

Pedro Urraca Rendueles amb la seva dona Elena Cornette a París

El fons reconstituït de Lluís Companys

Les tràgiques conseqüències del seu final van determinar que l'arxiu del president Lluís Companys desaparegués en bona part amb ell. A fi d'evitar la pèrdua definitiva d'aquells testimonis, des dels anys vuitanta del segle passat, la Generalitat de Catalunya, en particular a través del Centre d'Història Contemporània de Catalunya i l'Arxiu Nacional de Catalunya, ha fet nombroses gestions encaminades a recuperar i tornar a reunir els documents del president que foren conservats pels seus familiars. La part fonamental dels papers recuperats són els que havia guardat la seva vídua, Carme Ballester i Llasat, a París, incorporats al patrimoni de la Generalitat de Catalunya, després de diverses vicissituds, el 1988.

Una part del fons reconstituït inclou també els escrits i objectes que les germanes del president van fer arribar a Maria Lluïsa Companys i Micó, filla del president exiliada a Mèxic, així com els de la seva neboda-néta, Mercè Companys. El fons es va completar amb els documents textuais i fotogràfics continguts en una maleta que provenia de l'entorn familiar de Carme Ballester i, que per circumstàncies que

es desconeixen, va arribar a una casa de subhastes de Rennes. Posteriorment, encara s'hi ha afegit documentació sobre la causa militar instruïda contra el president arran dels Fets del Sis d'Octubre, conservada pels hereus d'un dels despatxos d'advocats que van intervenir en defensa dels processats.

El 19 de juliol de 2011 el senyor Juan Luis Urraca Cornette, fill de Pedro Urraca, va lliurar a l'ANC la documentació que havia estat conservada pels seus pares, fins al moment de la seva mort, al domicili familiar de Madrid. La intervenció de la periodista Gemma Aguilera de la revista *El Temps*, la primera a contactar amb Juan Luis Urraca, ha estat decisiva per tal que aquest valuós arxiu personal s'incorpori definitivament a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Fons Pedro Urraca Rendueles

Activitat personal i familiar

Descripció	Data
Documentació identificativa. Passaport oficial atorgat pel Ministeri d'Afers Exteriors a favor de Pedro Urraca Rendueles, en la seva condició d'agregat de l'Ambaixada d'Espanya a París. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Imprès i mecanoscrit.- Original.	20.11.1939- 01.06.1945
Documentació identificativa. Passaport oficial atorgat pel Ministeri d'Afers Exteriors a favor de Pedro Urraca Rendueles, en la seva condició d'agregat de l'Ambaixada d'Espanya a França. 1 unitat (2 exemplars).- París.- Castellà.- Imprès i manuscrit.- Fotocòpia.	27.08.1945
Documentació identificativa. Passaport oficial atorgat pel Ministeri d'Afers Exteriors a favor de Pedro Rendueles, en la seva condició d'empleat de l'ambaixada espanyola a Brusel·les, i d'Elena Stoffel, com a acompanyant. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Imprès i mecanoscrit.- Original.	02.02.1951
Documentació acadèmica. Justificants de matrícula i qualificacions a l'Escuela General de Comercio de San Sebastián. 5 unitats.- Sant Sebastia.- Castellà.- Imprès i manuscrit.-Original.	28.04.1917 - 05.1918
Documentació acadèmica. Justificants de matrícula i qualificacions a l'Escuela Profesional de Comercio de Bilbao. 14 unitats.- Bilbao.- Castellà.- Imprès i manuscrit.- Original.	29.04.1919 - 31.08.1921
Documentació acadèmica. Justificants de matrícula i qualificacions a l'Escuela Central de Comercio Especial de Intendentes Mercantiles del Distrito Universitario de Madrid. 2 unitats.- Madrid.- Castellà.- Imprès, mecanoscrit i manuscrit.- Original.	31.12.1921 - 30.01.1922
Patrimoni. Certificats acreditatius emesos per l'ambaixada espanyola a París demanant a les autoritats civils i militars la integritat de l'immoble les Mureaux, 32, rue Croix-Basset a Sèvres (Seine et Oise), propietat de Pedro Urraca Rendueles. 2 unitats.- París.- Castellà, francès i alemany.- Mecanoscrit.- Original.	07.06.1940
Patrimoni. Certificats acreditatius emesos per l'ambaixada espanyola a París demanant a les autoritats civils i militars la integritat de l'immoble 133, rue de l'Université, de París,	07.06.1940

propietat de Pedro Urraca Rendueles. 2 unitats.- París.- Castellà, francès i alemany.- Mecanoscrit.- Original.	
Documentació familiar. Passaport oficial atorgat pel Ministeri d'Afers Exteriors a favor de Helene Cornette, en la seva condició d'esposa de l'empleat de l'Ambaixada d'Espanya a París Pedro Urraca Rendueles. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Imprès i mecanoscrit.- Original.	20.11.1939 - 01.06.1945
Documentació familiar. Passaport oficial atorgat pel Ministeri d'Afers Exteriors a favor de Elena Cornette, en la seva condició d'esposa de l'agregat de l'Ambaixada d'Espanya a França Pedro Urraca Rendueles. 1 unitat.- París.- Castellà.- Imprès i manuscrit.- Fotocòpia.	27.08.1945
Documentació familiar. Correspondència d'Elena Cornette. 6 unitats.- París.- Castellà i francès.- Mecanoscrit i manuscrit.- Original.	30.06.1954 - 18.08.1975
Documentació familiar. Certificat emès pel Cònsol General d'Espanya a Anvers a favor d'Hélène Stoffel, com a filla única i hereva de Jeanne Stoffel, difunta. 1 unitat.- Anvers.- Francès.- Mecanoscrit.- Original.	06.04.1978

Activitat professional

Descripció	Data
Ambaixada d'Espanya a París. Expedient de Pedro Urraca Rendueles, inspector de segona classe, a la Direcció General de Seguretat del Ministeri de la Governació. 7 unitats.- Madrid.- Castellà.- Imprès i mecanoscrit.- Fotocòpia.	31.08.1939 - 19.11.1945
Ambaixada d'Espanya a París. Certificat emès pel Cap de la Secció de Personal del Ministeri d'Afers Exteriors dels serveis prestats per Pedro Urraca Rendueles com a agregat entre el 7 de novembre de 1939 i el 9 de novembre de 1945. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Mecanoscrit.- Fotocòpia.	10.04.1946
Consolat General d'Espanya a Anvers. Historial professional de Pedro Urraca Rendueles i justificació dels diners desapareguts en acabar les seves funcions. 2 unitats.- Castellà.- Manuscrit.- Original.	[1982]
Consolat General d'Espanya a Anvers. Notes de seguiment i control de l'activitat política de persones de diferents nacionalitats. 1 agenda de petit format.- Brusel·les.- Castellà i francès.- Manuscrit.- Original.	[1949]

Consolat General d'Espanya a Anvers. Relacions, notes i informes confidencials referents a activitats polítiques contràries al règim franquista. 1 subcarpeta.- Brusel·les, Anvers i Madrid.- Castellà.- Mecanoscrit.- Original i còpia.	17.06.1975 - 22.06.1976
Consolat General d'Espanya a Anvers. Assalt per part de deu activistes bascos en protesta pel Procés de Burgos. 2 unitats.- Anvers.- Castellà.- Mecanoscrit.- Còpia.- Inclou una narració dels fets i una relació dels detinguts.	30.08.1975
Consolat General d'Espanya a Anvers. Sol·licituds d'informació i comunicacions d'antecedents polítics de diverses persones a la Dirección General de Seguridad. 1 subcarpeta.- Brusel·les i Madrid.- Castellà.- Mecanoscrit.- Molts dels documents porten l'encapçalament "Nota para Ransen".	10.09.1975 - 28.01.1976
Consolat General d'Espanya a Anvers. Comunicat de l'ambaixador d'Espanya a Bèlgica al canceller a Anvers sobre l'amenaça rebuda contra els representants diplomàtics espanyols per part del Groupe Armé d'Action Revolutionnaire. 1 unitat.- Anvers.- Castellà i francès.- Mecanoscrit.- Original i còpia.	23.09.1975
Consolat General d'Espanya a Anvers. Informe confidencial sobre el Consejo de Guerra en Burgos. 1 unitat.- Castellà.- Mecanoscrit.- Original.	02.10.1975
Consolat General d'Espanya a Anvers. Informacions del Vice-consolat espanyol a Lieja sobre les activitats contra el règim a la ciutat. 2 unitats.- Lieja.- Castellà i francès.- Mecanoscrit.- Original i còpia.- Inclou una fotografia.	18.10.1975
Consolat General d'Espanya a Anvers. Informe confidencial sobre una emissió de la televisió belga crítica amb el règim franquista. 1 unitat.- Castellà.- Mecanoscrit.- Còpia.	18.12.1975
Consolat General d'Espanya a Anvers. Informes confidencials i correspondència sobre la celebració d'un congrés palestí a Brusel·les amb participació d'espanyols i altres matèries. 1 subcarpeta.- Castellà.- Mecanoscrit.- Fotocòpia.	20.01.1976 - 27.01.1976
Consolat General d'Espanya a Anvers. Informe confidencial sobre espanyols que han sol·licitat passaport a Bèlgica. 1 unitat.- Castellà.- Mecanoscrit.- Original i còpia.	16.07.1976
Consolat General d'Espanya a Anvers. Correspondència i notes rebudes. 4 unitats.- [Anvers].- Castellà i francès.- Mecanoscrit i	04.12.1975 - 22.01.1976

manuscrit.- Original.	
Consolat General d'Espanya a Anvers. Comunicació del Cap d'Informació de la Direcció General de Seguretat comunicant a Pedro Urraca Rendueles la decisió de prescindir dels seus serveis. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Mecanoscrit.- Original.	07.05.1976
Consolat General d'Espanya a Anvers. Comunicació de la Subdirecció General de Personal del Ministeri d'Afers Exteriors al Cònsol General del manteniment provisional del canceller Pedro Urraca Rendueles a la plantilla de personal. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Mecanoscrit.- Fotocòpia.	21.06.1979
Consolat General d'Espanya a Anvers. Relació d'havers del personal de plantilla. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Mecanoscrit.- Fotocòpia.	25.03.1980
Consolat General d'Espanya a Anvers. Carta tramesa per Pedro Urraca Rendueles al ministre d'Afers Exteriors justificant la seva actuació. 1 unitat.- Castellà.- Manuscrit.- Fotocòpia.	15.09.1982
Consolat General d'Espanya a Anvers. Comunicació del cessament com a membre de la plantilla de personal del consolat. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Mecanoscrit.- Original.	24.11.1982

Activitat creativa i lleure

Descripció	Data
"Dietario de 1922 a 1923. Libro 3º" / Pedro Urraca. 1 camisa (fulls solts).- Castellà.- Manuscrit.- Original.	01.01.1922 - 19.09.1923
"Dietario,. Año 1924. Havana (Cuba). Libro 6º." / P. Urraca. 1 llibreta de petit format.- Baiona, Biarritz, Cadis, Còrdova, l'Havana, Lourdes, Madrid, Matanzas, Nova York, la Palmas, Pau, Sant Sebastià, Santa Cruz de Tenerife i Sevilla.-Castellà.- Manuscrit.- Original.	01.01.1924 - 05.10.1924
"Dietario año de 1924. Libro 7º." / Pedro Urraca. 1 llibreta de petit format.- Baiona, Biarritz, Cadis, L'Havana, Lourdes, Matanzas, Nova York, las Palmas, Pau, Santa Cruz de la Palama, Santa Cruz de Tenerife, Sant Sebastià i Sevilla.- Manuscrit.- Original.	06.10.1924 - 05.03.1925
"Cuaderno de notas y recuerdos." / Pedro Urraca. 1 llibreta.- Biarritz, l'Havana i Madrid.- Castellà i francès.- Manuscrit.- Original.	01.01.1924 - 02.01.1929

Dietari. 1 llibreta.- Castellà i francès.- Manuscrit.- Original.	02.01.1926 - 31.12.1926
"Dietario del año de gracia de 1927 y siguiente de 1928." / Pedro U. Rendueles. 1 llibreta.- Arrecife, Baiona, Barcelona, Biarritz, Bilbao, Calais, Cap Breton, Dakar, Fernando Poo, Gibraltar, le Havre, Hendaia, Madrid, París, Port Harcourt, Sant Sebastià, Southampton, Tànger, Weymouth.- Castellà.- Manuscrit.- Original.	01.01.1927 - 31.12.1928
"Retazos... trozos... Pasajes... y pedazos de mi vida." / Pedro U. Rendueles. 1 llibreta.- Biarritz, Bilbao, Hendaia, Madrid i París.- Castellà.- Manuscrit.- Original.	30.09.1928 - 07.05.1930
"Dietario de los años de 1929 - 1930 - 1931." / Pedro U. Rendueles. 1 llibreta.- Baiona, Biarritz, Bilbao, Boulogne sur Mer, Burdeus, Calais, Donibane Lohitzune, Hendaia, Irun, Madrid, París, Sant Sebastià i Valladolid.- Castellà i francès.- Manuscrit.- Original.	01.01.1929 - 31.12.1931
"Trozos..., pensamientos..., lirismos... y retazos de mi alma viajera." / Pedro U. Rendueles. 1 llibreta.- Biarritz, Madrid i París.- Castellà.- Manuscrit.-Original.	07.05.1930 - 31.12.1931
"Lineas... y recuerdos de mi vida. Año de 1932 - 33 - 34 - 35. Comenzado en París (Francia)." / Pedro U. Rendueles. 1 llibreta.- Biarritz, Burdeus, Cadis, Madrid, París, Sant Sebastià, Sevilla i Sèvres.- Castellà.- Manuscrit.- Original.	01.01.1932 - 29.09.1935
"Dietario de los años 1932, 1933, 1934." / Pedro U. Rendueles. 1 llibreta.- Biarritz, Burdeus, Cadis, Hendaia, Huelva, Irun, Madrid, París, Sant Sebastià, Sevilla, Sèvres i Vitòria.- Francès.- Manuscrit.- Original.	08.12.1931 - 31.12.1934
"Dietario de los años 1935 - 36." 1 llibreta.- Baiona, Biarritz, Bilbao, Hendaia, Madrid, París i Sant Sebastià.- Castellà i francès.- Manuscrit.- Original.	01.01.1935 - 06.11.1936
Dietari. 1 llibreta.- Alburquerque, Badajoz, Barcelona, Biarritz, Burgos, Donibane Lohitzune, Hendaia, Logroño, Londres, Madrid, París, Sant Sebastià, Saragossa i Valladolid.- Castellà i francès.- Manuscrit.- Original.	01.01.1937 - 05.11.1939
"Cuaderno de mis recuerdos. Comenzado en París en el año 1940." / Pedro U. Rendueles. 1 llibreta.- Amsterdam, Berlín, Biarritz, Brusel·les, la Granja, le Havre, Madrid, París i Sèvres.- Castellà.- Manuscrit.- Original.	31.12.1939 - 01.01.1948
Esborrany de novel·la sense títol 1 llibreta.- Castellà.- Manuscrit.- 29 pàgines.- Original.	01- 21.12.1947

47 Invitacions a festes de ball al Palace- Hotel (Madrid) 2 unitats.- Madrid.- Castellà.- Imprès.- Original.	02.1929
Carnet de membre honorari de Baccara Club Privé (París). 1 unitat.- París.- Francès.- Imprès i manuscrit.- Original. Pàgina 7	02.1944

Relacions externes

Descripció	Data
Correspondència rebuda. 3 unitats.- Brusel·les i Madrid.- Castellà i francès.- Mecanoscrit.- Original.	04.04.1956 - 23.05.1981

Activitat de representació

Descripció	Data
Credencial de concessió de comanda de l'Orde d'Isabel la Catòlica. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Imprès i mecanoscrit.- Original.	01.04.1961
Credencial de concessió de comanda de número de l'Orde d'Isabel la Catòlica. 1 unitat.- Madrid.- Castellà.- Imprès i mecanoscrit.- Original.	18.07.1974

Recursos d'informació

Descripció	Data
"Vengeons les 5 antifascistes assassines!" / Union des Communistes (Marxistes- Léninistes) de Belgique. 1 unitat.- Francès.- Mecanoscrit.- Còpia ciclostil·lada.	28.09.1975 - 30.09.1975
"Boletín de situación. Núm. 153 (Período del 15 al 21 de Enero de 1976)." 1 unitat.- Castellà.- Mecanoscrit.- Fotocòpia.	21.01.1976

Documentació gràfica

Descripció
32 positius b/n 7 positius color